

SUOMEN KUNTALIITTO
Sairaalapalvelut

TERVEYDENHUOLLON XXI ATK-PÄIVÄT
29. - 30.5.1995
Kalastajatorppa, Helsinki

Apulaisprofessori Aarre Heino
Tampereen yliopisto

VERKOSSA VAI KOUKUSSA?
Verkostoitumisen kulttuuris-yhteiskunnalliset vaikutukset

Aarre Heino:

TERVEYDENHUOLLON XXI ATK-PÄIVÄT
29.-30.5.1995, Helsinki

VERKOSSA VAI KOUKUSSA? Verkostoitumisen kulttuuris-yhteiskunnalliset vaikutukset

Kaikkien tietokoneverkkojen symboliksi on nopeasti noussut Internet, joka itse asiassa ei ole mikään yksi verkko, vaan verkkojen verkko, useasta erikokoisesta verkosta muodostunut kokonaisuus. Se laajenee kaiken aikaa sellaisella vauhdilla, että noin kymmenen minuutin välein tähän verkkoon liitetään uusi verkko ja parin minuutin välein uusi tietokone kytetään jossain päin maailmaa tähän verkkoon.

Tällä hetkellä näyttää siltä, että verkostoitumisesta on tulossa eräs eniten kulttuuriamme muuttavista voimista lähivuosien aikana. Tämä tarkoittaa, että sen vaikutuksilta eivät voi välttyä hekään, jotka itse eivät aktiivisesti verkoissa toimi. Vaikutukset tulevat selvimmän näkymään talouselämässä ja koulutuksessa, samoin ilmeisesti sosiaalisen elämän puolella, taiteiden muutoksissa ja yleisesti ottaen kaikilla palvelualoilla.

Valtioneuvosto hyväksyi 18. tammikuuta 1995 kannanoton toimenpiteistä, joilla Suomi kehitetään moderniksi tietoyhteiskunnaksi. Lähtökohtana tässä kannanotossa on periaate, jonka mukaan tietoyhteiskunnan kehittämiseksi tehtävä työ on välttämätöntä maamme selviytymisstrategialle ja jatkuvalla menestykselle. Vastaavalla tavalla seitsemän suuren teollisuusmaan ministerit ja EU:n komissio hyväksyivät noin kuukautta Suomen kannanoton jälkeen Brysselissä kahdeksan yleisperiaatetta tietoyhteiskunnan kehittämiseksi.

Suomi ja Eurooppa aikovat pysyä mukana uuden yhteiskunnan kehittämisessä myös alkavalla vuosituhanella. Korkean teknologian yhteiskunnaksi ei kuitenkaan noin vain muututa. Sellaiseksi pääseminen vaatii väestöltä hyvän koulutus pohjan, valmiutta jatkuvasti kouluttautua uusiin haasteisiin ja koko yhteiskunnalta riittävän kehittyneen infrastruktuurin.

Varmasti tämä suuri muutos tuo tullessaan myös monia ongelmia. Vakavin niistä saattaa olla ei vain maamme väestön vaan koko maapallon kansojen jakautuminen ainakin kahteen ryhmään, niihin joilla uusi teknologia on käytössään ja niihin, joilla sitä ei ole. Tämä on sikäli suuri ongelma, että verkkojen aikakaudella sekä uusin tieto että raha liikkuvat verkkoja pitkin ja näiden liikkeiden ulkopuolelle jäävät osattomat osaamattomat, jos heitä ei aktiivisesti pidetä mukana kehityksessä. Tai kukapa tietää, vaikka Internet tukehtuisi omaan suosioonsa ja edellä kuvattua ongelmaa ei syntyisikään?

Mitä enemmän tietoa ja rahaa verkoissa alkaa liikkua, sitä todennäköisempää on myös rikollisuuden lisääntyminen niissä. Rikollistenkin on tulosta tehdäkseen oltava kekseliäitä, luovia ja muutosta sietäviä kuten meidänmuidenkin. Vaikeita mutta nopeasti hoidettavia alueita ovat salausjärjestelmien kehittäminen, virusten torjunta ja varsinaisen rikollisuuden ehkäisy.

Me pystymme jo nyt verkoistuneessa kulttuurissamme käyttämään hyväksemme miljoonien niteiden kirjastoja, lähettämään tuhansia kirjeitä yhdellä napinpainalluksella ja piirtämään tehokkaita kuvia tietokoneillamme. Entäs sitten? Riittääkö viisautemme tällaisen maailman ohjaamiseen ja parantamiseen?